

Cauza C-252/19**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98
paragraful 1 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

20 martie 2019

Instanța de trimitere:

Sąd Rejonowy w Opatowie (Polonia)

Data deciziei de trimitere:

31 ianuarie 2019

Reclamantă:

QL S.A. cu sediul în B.

Pârâtă:

C.G.

Obiectul acțiunii principale

Procedura în fața instanței de trimitere de emitere a unei somații de plată în cadrul procedurii de somație de plată se referă la pretențiile reclamantei - QL S.A. cu sediul în B. - împotriva debitoarei, care are calitatea de consumator (denumită în continuare „pârâta”) privind plata unei creanțe în temeiul unui bilet la ordin în alb emis de consumator – ca garanție a unui contract de împrumut.

Obiectul și temeiul legal al întrebării preliminare

Interpretarea articolului 3 litera (g) și a articolului 22 alineatul (1) din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului din punctul de vedere al noțiunii, în vigoare în dreptul intern, a „costurilor maxime ale creditării, altele decât dobânzile” și al formulei matematice de calcul al valorii acestor costuri ale contractului.

Întrebarea preliminară

Dispozițiile Directivei 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului, în special articolul 3 litera (g) și articolul 22 alineatul (1) din această directivă, trebuie interpretate în sensul că dispozițiile invocate se opun instituirii în ordinea juridică națională a noțiunii de „costuri maxime ale creditării, altele decât dobânzile” și a unei formule matematice de calcul al valorii acestor costuri prevăzute la articolul 5 punctul 6a coroborat cu articolul 36a din Legea din 12 mai 2011 privind creditul pentru consumatori (text consolidat în Dz. U. 2018, poziția 993), soluții juridice care permit includerea în costurile aferente contractului de credit suportate de consumator (costul total al creditului) și a costurilor activității economice desfășurate de profesionist?

Dispozițiile dreptului Uniunii invocate

Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului; articolul 3 litera (g), articolul 22 alineatul (1)

Dispozițiile dreptului intern invocate

Legea privind creditul pentru consumatori din 12 mai 2011 (text consolidat în Dz. U. 2018, poziția 993), denumită în continuare „u.k.k.”

Articolul 5 punctul 6 din u.k.k. - costul total al creditului - toate costurile pe care consumatorul este obligat să le suporte în legătură cu contractul de credit, în special:

- a) dobânzi, onorarii, comisioane, taxe și marje, dacă sunt cunoscute de către creditor;
- b) costurile serviciilor suplimentare, în special ale asigurărilor, în cazul în care acestea sunt obligatorii pentru obținerea creditului în sine sau pentru obținerea acestuia în condițiile oferite, cu excepția taxelor notariale achitate de consumator;

Articolul 5 punctul 6a din u.k.k. - costurile creditării, altele decât dobânzile - toate costurile pe care consumatorul le suportă în legătură cu contractul de credit, cu excepția dobânzilor;

Articolul 5 punctul 7 din u.k.k. - valoarea totală a creditului - valoarea maximă a tuturor fondurilor bănești care nu includ costurile creditate ale creditului, pe care creditorul le pune la dispoziția consumatorului în temeiul contractului de credit, iar în cazul contractelor pentru care nu s-a prevăzut această valoare maximă, suma

tuturor fondurilor bănești care nu includ costurile creditate ale creditului, pe care creditorul le pune la dispoziția consumatorului în temeiul contractului de credit.

Articolul 5 punctul 8 din u.k.k. - valoarea totală plătită de către consumator - suma compusă din costul total al creditului și valoarea totală a creditului.

Articolul 36a alineatul 1 din u.k.k. - valoarea maximă a costurilor creditării, altele decât dobânzile, se calculează conform formulei:

$$MPKK \geq (K \times 25 \%) + (K \times N/R \times 30 \%)$$

unde simbolurile se referă la:

MPKK – valoarea maximă a costurilor creditării, altele decât dobânzile;

K – valoarea totală a creditului;

n – perioada de rambursare exprimată în zile;

R – numărul de zile din an.

Articolul 36a alineatul 2 din u.k.k. - costurile creditării, altele decât dobânzile, pentru întreaga perioadă de creditare nu pot fi mai mari decât valoarea totală a creditului.

Articolul 36a alineatul 3 din u.k.k. - costurile creditării, altele decât dobânzile, rezultate din contractul de credit pentru consumatori nu sunt datorate pentru partea care depășește costurile maxime ale creditării, altele decât dobânzile, calculate potrivit modalității prevăzute la alineatul 1 sau valoarea totală a creditului.

Legea din 23 aprilie 1964 – Codul civil (text consolidat în Dz. U. 2018, poziția 1025), denumită în continuare „k.c.”

Articolul 359 din k.c. – Dobânzi legale

Alineatul 1. Dobânzile la sumele de bani sunt datorate doar atunci când acest lucru rezultă dintr-un act juridic sau dintr-o lege, dintr-o hotărâre judecătorească sau dintr-o decizie a unei alte autorități competente.

Alineatul 2. Dacă valoarea dobânzilor nu este stabilită într-un alt mod, sunt datorate dobânzi legale într-un quantum egal cu valoarea ratei de referință stabilite de Banca Națională a Poloniei plus 3,5 puncte procentuale.

Alineatul 2¹. Valoarea maximă anuală a dobânzilor rezultate dintr-un act juridic nu poate depăși, pe an, dublul valorii dobânzilor legale (dobânzi maxime).

Alineatul 2². Dacă valoarea dobânzilor rezultate dintr-un act juridic depășește valoarea dobânzilor maxime, sunt datorate dobânzile maxime.

Alineatul 2³. Clauzele contractuale nu pot exclude sau limita dispozițiile legale privind dobânzile maxime, chiar dacă a fost aleasă aplicarea unei legi străine. În acest caz, se vor aplica dispozițiile prezentei legi.

Articolul 481 din k.c. – dobânzile pentru întârzierea la plată

Alineatul 1. În cazul în care debitorul întârzie executarea unei obligații pecuniare, creditorul poate pretinde dobânzile pentru perioada de întârziere, chiar dacă nu a suferit pagube, iar întârzierea este cauzată de circumstanțe care nu sunt imputabile debitorului.

Alineatul 2. Dacă valoarea dobânzilor de întârziere nu a fost determinată, sunt datorate dobânzi legale pentru întârziere într-un quantum egal cu valoarea ratei de referință stabilite de Banca Națională a Poloniei plus 5,5 puncte procentuale. Dacă însă la creanță se aplică o rată a dobânzii mai mare, creditorul poate pretinde dobânzi de întârziere la această rată mai mare.

Alineatul 2¹. Valoarea maximă anuală a dobânzilor de întârziere nu poate depăși, pe an, dublul valorii dobânzilor legale de întârziere (dobânzi maxime de întârziere).

Alineatul 2². Dacă valoarea dobânzilor de întârziere depășește valoarea dobânzilor maxime de întârziere, sunt datorate dobânzile maxime de întârziere.

Alineatul 2³. Clauzele contractuale nu pot exclude sau limita dispozițiile legale privind dobânzile maxime de întârziere, chiar dacă a fost aleasă aplicarea unei legi străine. În acest caz, se vor aplica dispozițiile prezentei legi.

Comunicatul Ministrului Justiției din 7 ianuarie 2016 privind valoarea dobânzilor legale (M.P. 2016, poziția 46)

În temeiul articolului 359 alineatul 4 din Legea din 23 aprilie 1964 – Codul civil (Dz. U. 2014, poziția 121, cu modificările ulterioare) se stabilește că, începând cu 1 ianuarie 2016, valoarea dobânzilor legale este de 5 % pe an.

Comunicatul Ministrului Justiției din 7 ianuarie 2016 privind valoarea dobânzilor legale de întârziere (M.P. 2016, poziția 47)

În temeiul articolului 481 alineatul 24 din Legea din 23 aprilie 1964 – Codul civil (Dz. U. 2014, poziția 121, cu modificările ulterioare) se stabilește că, începând cu 1 ianuarie 2016, valoarea dobânzilor legale de întârziere este de 7 % pe an.

Expunere sumară a stării de fapt și a procedurii

Reclamanta și pârâta au încheiat la 31 august 2016 un contract de împrumut (credit pentru consumatori), în baza căruia pârâta a fost obligată la plata a 10764,00 zloți și a dobânzilor contractuale la o rată de 9,81 % pe an. Suma de mai sus era compusă din suma de 5000,00 zloți reprezentând valoarea totală a

împrumutului (fondurile bănești puse la dispoziția împrumutatului) și suma de 5764,00 zloți reprezentând costul total al împrumutului care cuprindea comisionul în avans (129,00 zloți), comisioane remuneratorii (3939,00 zloți), remunerația pentru serviciul „Twój Pakiet” [„Pachetul Tău”] (900 zloți) și dobânzile remuneratorii contractuale pentru întreaga perioadă de valabilitate a contractului (796,00 zloți). Dobânda anuală efectivă era de 77,77 %. Contractul a fost încheiat pentru o perioadă de 3 ani.

Costurile maxime ale creditării, altele decât dobânzile, prevăzute de contractul menționat au fost de 4968,00 zloți și au cuprins comisionul în avans (129,00 zloți), comisioane remuneratorii (3939,00 zloți) și remunerația pentru serviciul „Twój Pakiet” (900,00 zloți). Valoarea acestor costuri a fost calculată prin aplicarea formulei menționate la articolul 36a din u.k.k. și nu a fost negociată individual de părți.

Contractul în sine a fost întocmit pe baza unui model preexistent și rambursarea acestui contract a fost garantată printr-un bilet la ordin în alb. Contractul a fost denunțat de reclamantă ca urmare a neplății ratelor împrumutului.

Reclamanta a introdus împotriva pârâtei la instanța de trimitere o acțiune prin care a solicitat obligarea acesteia la plata sumei de 5293,72 zloți și a dobânzilor contractuale pentru întârziere și, totodată, în cadrul acțiunii, a solicitat emiterea unei somații de plată în cadrul procedurii de somație de plată pe baza biletului la ordin în alb completat. Reclamanta, în executarea obligației impuse de instanță, a depus contractul de împrumut, graficul de rambursare și convenția de completare a biletului la ordin.

Argumentele esențiale ale părților din acțiunea principală

În memoriul din 19 decembrie 2018, reclamanta a susținut că contractul de împrumut reprezintă un contract de credit pentru consumatori în sensul u.k.k. și include modificările introduse în legea privind creditul pentru consumatori, în special prevederile articolului 36a care stabilește costurile maxime ale creditării, altele decât dobânzile. Sumele datorate cu titlu de comision în avans, comisioane remuneratorii și taxe pentru serviciul Twój Pakiet se situează în limita costurilor maxime ale creditării, altele decât dobânzile. Acest quantum al costurilor a fost considerat de legiuitor drept maxim, prin urmare permis de lege și, în consecință, justificat de costurile și riscurile gestionării instituției financiare.

Prezentare pe scurt a motivelor trimiterii preliminare

Legea din 12 mai 2011 privind creditul pentru consumatori (u.k.k.) a transpus în ordinea juridică națională Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului.

Potrivit considerentului (9) din Directiva 2008/48/CE, scopul directivei și al armonizării complete impuse de această directivă este acela de a se asigura tuturor consumatorilor din Comunitate un nivel ridicat și echivalent de protecție a intereselor lor și crearea unei veritabile piețe interne. În consecință, nu ar trebui să li se permită statelor membre să mențină sau să introducă alte dispoziții de drept intern decât cele prevăzute de directiva menționată. Cu toate acestea, o astfel de limitare nu ar trebui să se aplice decât în cazul dispozițiilor armonizate din directiva amintită. La rândul său, considerentul (10) al directivei precizează că definițiile cuprinse în această directivă stabilesc domeniul de aplicare a armonizării. În consecință, obligația impusă statelor membre de a pune în aplicare dispozițiile directivei respective ar trebui să fie limitată la domeniul de aplicare al acesteia, conform definițiilor menționate.

Caracterul imperativ al Directivei 2008/48/CE a fost clar definit la articolul 22 alineatul (1), care prevede că, în măsura în care directiva conține dispoziții armonizate, statele membre nu pot menține sau introduce în legislația lor națională dispoziții diferite față de cele stabilite în această directivă.

Reglementările care introduc în dreptul polonez noțiunea de costuri ale creditării, altele decât dobânzile, în u.k.k., au intrat în vigoare la 11 martie 2016 și au avut drept scop creșterea nivelului de protecție a consumatorilor care beneficiază de serviciile financiare ale instituțiilor care acordă credite pentru consumatori, care nu sunt obligate să obțină o autorizație din partea Comisiei de Supraveghere Financiară. Acest obiectiv urma să fie realizat prin introducerea unor soluții juridice care să limiteze posibilitatea perceperii unor taxe, comisioane și dobânzi excesive în cadrul contractelor de împrumut și credit. Comercianții, respectând reglementările referitoare la valoarea maximă a dobânzilor, impun totodată taxe ridicate și comisioane suplimentare, altele decât dobânzile. Drept consecință a acestui tip de practici, costurile totale ale serviciului de creditare depășesc frecvent valoarea împrumutului sau creditului contractat.

Potrivit dispozițiilor articolului 5 punctul 6a din u.k.k., costurile creditării, altele decât dobânzile, sunt toate costurile pe care consumatorul le suportă în legătură cu contractul de credit pentru consumatori, cu excepția dobânzilor. Noțiunea de costuri ale creditării, altele decât dobânzile, nu figurează în directivă. În schimb, la articolul 3 litera (g) din directivă a fost prevăzută noțiunea de „cost total al creditului” suportat de consumator, care cuprinde toate costurile, inclusiv dobânda, comisioanele, taxele și orice alt tip de costuri pe care trebuie să le suporte consumatorul în legătură cu contractul de credit și care sunt cunoscute de către creditor, cu excepția taxelor notariale; costurile pentru serviciile accesorii aferente contractului de credit, în special primele de asigurare, sunt incluse, de asemenea, în cazul în care obținerea creditului sau obținerea acestuia potrivit clauzelor și condițiilor prezentate este condiționată de încheierea unui contract de servicii.

Noțiunea de cost total al creditului a fost introdusă și în u.k.k. poloneză - la articolul 5 punctul 6 - și este definită ca reprezentând toate costurile pe care

consumatorul este obligat să le suporte în legătură cu contractul de credit, în special:

- a) dobânzi, onorarii, comisioane, taxe și marje, dacă sunt cunoscute de către creditor și
- b) costurile serviciilor suplimentare, în special ale asigurărilor, în cazul în care acestea sunt obligatorii pentru obținerea creditului în sine sau pentru obținerea acestuia în condițiile oferite - cu excepția taxelor notariale achitate de consumator.

Având în vedere soluțiile juridice și caracterul imperativ al directivei, ridică îndoiele admisibilitatea instituirii de către legiuitorul național a noțiunii distincte și autonome de „costuri ale creditării, altele decât dobânzile”, care se referă, de asemenea, la chestiunea plasării în sarcina consumatorului a costurilor legate de contractul de credit. Din moment ce directiva prevede noțiunea de cost total al creditului, care se referă la întinderea admisibilă a costurilor plasate în sarcina consumatorului, prin trimiterea la noțiunea de „costuri în legătură cu contractul de credit”, se pare că unica obligație a statului membru este transpunerea dispozițiilor directivei în ordinea juridică națională în limitele stabilite de definițiile cuprinse în această directivă și cu stricta respectare a conținutului și a domeniului de aplicare al acestor definiții. Astfel, este justificată concluzia potrivit căreia chestiunile legate de plasarea în sarcina consumatorului a costurilor legate de contractul de credit trebuie soluționate în cadrul noțiunii de cost total al creditului. Prin urmare, eventualele limite superioare ale costurilor legate de contractul de credit puse în sarcina consumatorului trebuie stabilite în cadrul noțiunii de cost total al creditului și prin raportare la costurile care au fost cuprinse în aceasta, așadar costurile legate de contractul de credit. Instituirea noțiunii de costuri ale creditării, altele decât dobânzile, mai degrabă nu a reprezentat un mijloc adecvat pentru îndeplinirea scopurilor directivei, întrucât o consecință a aplicării acestei noțiuni este posibilitatea creșterii sarcinii financiare suportate de consumator dincolo de limitele stabilite de noțiunea de cost total al creditului, și anume costurile legate de contractul de credit.

Depășirea limitelor admisibile ale sarcinii suportate de consumator, prevăzute la articolul 3 litera (g) din directivă, este consecința modului de calcul adoptat de legiuitorul național în privința valorii maxime a costurilor creditării, altele decât dobânzile, și anume prin aplicarea formulei matematice prevăzute la articolul 36a din u.k.k. Astfel, această formulă a fost stabilită pe baza indicatorilor procentuali ai costurilor operaționale suportate de profesioniștii care desfășoară o activitate economică constând în acordarea de credite și împrumuturi și plecând de la premisa că valoarea costurilor maxime ale creditării, altele decât dobânzile, calculate cu ajutorul acestei formule, trebuie să servească acoperirii costurilor activității creditorilor și să garanteze rentabilitatea economică a acestei activități. Expunerea de motive a legii poloneze de modificare a Legii privind creditul pentru consumatori confirmă că formula prevăzută la articolul 36a din u.k.k a fost stabilită prin raportare la costurile activității economice suportate de instituțiile de creditare și pentru garantarea rentabilității acesteia. Astfel, indicatorii procentuali,

care sunt elementele de bază ale acestei formule, și anume 25 % și 30 %, au fost stabiliți având în vedere valoarea medie a costurilor operaționale, și anume a costurilor suportate de comercianții din sectorul împrumuturilor pentru consumatori. Acest lucru înseamnă că legiuitorul a inclus în costurile legate de acordarea împrumutului sau a creditului nu doar costurile legate de încheierea sau administrarea unui anumit contract și a unui anumit consumator, ci și pe cele care trebuie în mod clar considerate costuri de desfășurare a activității economice (costurile de administrare a bazelor de date ale clienților, cheltuielile cu salariile angajaților etc.). Aplicarea unor asemenea premise a condus la stabilirea indicatorilor procentuali care sunt elementele de bază ale acestei formule matematice la un nivel care să asigure acoperirea costurilor operaționale de acordare a împrumutului suportate de împrumutător și a costurilor aferente riscului de neplată a datoriei de către consumator. Limita costurilor maxime ale creditării, altele decât dobânzile, este cuprinsă între 25 și 100 % din valoarea totală a creditului și este de 55 % pentru un an, de 85 % pentru 2 ani și, în continuare, de 100 % din valoarea totală a creditului, indiferent de perioada de creditare ulterioară¹. Astfel, trebuie arătat că indicatorii procentuali menționați constituie elementele de bază ale respectivei formule matematice, întrucât aceștia stabilesc valoarea costurilor maxime ale creditării, altele decât dobânzile. Stabilirea unei formule matematice de calcul al valorii acestor costuri ale creditării pe baza premiselor prezentate mai sus a condus la disocierea valorii maxime a costurilor creditării, altele decât dobânzile, de valoarea reală a costurilor legate de un anumit contract de credit. Acest lucru atrage după sine posibilitatea de creștere a sarcinii financiare suportate de consumator. Profesionistul poate plasa în sarcina consumatorului atât costurile maxime ale creditării, altele decât dobânzile, cât și valoarea dobânzilor, cuantumurile acestor obligații fiind independente unul de celălalt. Prin urmare, costul total al creditului este mai mare decât valoarea însăși a creditului, iar prezenta cauză este un exemplu în acest sens.

În opinia instanței de trimitere, dacă intenția în sine de a stabili valoarea maximă a costurilor suportate de consumator în temeiul contractului de creditare este justificată și se înscrie în sistemul de protecție a consumatorului și în obiectivele Directivei 2008/48/CE, este discutabil modul de realizare a acesteia, care constă în instituirea noțiunii costurilor maxime ale creditării, altele decât dobânzile, și în stabilirea unei formule de calcul al acestor costuri pe baza premiselor mai sus menționate. Din cuprinsul articolului 3 litera (g) din Directiva 2008/48/CE rezultă că pot fi plasate costuri în sarcina consumatorului, dar exclusiv acele costuri legate de contractul de credit. Enumerarea exemplificativă a tipurilor acestor costuri, și anume: dobânda, comisioanele, taxele etc. justifică concluzia potrivit căreia este admisibilă plasarea în sarcina consumatorului doar a costurilor generate de încheierea și executarea unui contract de credit determinat. Astfel, nu este admisibilă plasarea în sarcina consumatorului a costurilor suportate de împrumutător sau de creditor în legătură cu activitatea economică desfășurată. Se

¹ Expunerea de motive a Legii din 5 august 2015 de modificare a Legii privind supravegherea pieței financiare și a altor legi (Dz.U.2015.135), mandatul VII, document al Seimului nr. 3460, publicat pe www.sejm.gov.pl.

pare că aceasta a fost abordarea Curții în Hotărârea din 16 ianuarie 2014, C-226/12, Constructora Principado SA împotriva Jose Ignacio Menendez Alvarez, în care s-a ridicat problema admisibilității repercutării asupra consumatorului a obligației de plată a taxei aferente creșterii valorii imobilului, care incumbă comerciantului, și s-a arătat că această situație poate fi considerată corespunzătoare noțiunii de „dezechilibru semnificativ” în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii. În prezenta cauză, independent de diferențele dintre situațiile de fapt, rezultă din hotărârea de mai sus anumite principii generale, care se pot aplica prin analogie și în cauzele referitoare la plasarea în sarcina consumatorului a costurilor legate de contractul de credit. Este vorba, în primul rând, despre întinderea admisibilă a acestei sarcini, în special despre admisibilitatea plasării în sarcina consumatorului a costurilor activității economice desfășurate de împrumutător sau de creditor.

Astfel, se pare că soluțiile introduse în legislația poloneză, descrise mai sus, nu pun în aplicare principiul plasării în sarcina consumatorului exclusiv a costurilor legate de contractul de credit, adoptat la articolul 3 litera (g) din Directiva 2008/48/CE. Premisele care au fost avute în vedere la elaborarea formulei matematice menționate la articolul 36a din u.k.k. au permis plasarea efectivă în sarcina consumatorului a costurilor activității economice desfășurate de împrumutător sau de creditor, întrucât indicatorii procentuali din această formulă au fost stabiliți prin raportarea la indicatorii care descriu valoarea totală a costurilor operaționale suportate de comerciant.

Astfel, instituirea în legislația națională a unor asemenea soluții juridice, care permit plasarea în sarcina consumatorului a unor costuri ale creditării într-un quantum egal sau apropiat de valoarea totală a creditului, cu atât mai mult a celor care permit plasarea în sarcina consumatorului a unor costuri care depășesc valoarea totală a creditului, nu pare a fi compatibilă cu scopurile și premisele Directivei 2008/48/CE. Însă această situație este admisibilă în cadrul ordinii juridice naționale, deoarece legiuitorul național a permis plasarea în sarcina consumatorului atât a costurilor maxime ale creditării, altele decât dobânzile, cât și a dobânzilor. Asemenea soluții juridice conduc la un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract, în detrimentul consumatorului. Nu pare posibil să se considere că există un echilibru între obligația împrumutătorului și cea a consumatorului în situația în care obligația împrumutătorului constă doar în remiterea către consumator a sumei de bani convenite, iar consumatorul are obligația de a rambursa această sumă și dobânzile și de a plăti costurile creditării, a căror valoare este egală sau puțin mai mică decât quantumul creditului în sine.

Formula de calcul al costurilor maxime ale creditării, altele decât dobânzile, prevăzută de u.k.k. nu include niciun element care să permită o corelare rațională între valoarea acestor costuri și beneficiile obținute de împrumutător, pe de o parte, și valoarea împrumutului, pe de altă parte. Indicatorii reprezentați de quantumul creditului și perioada de creditare sunt insuficienți pentru a asigura

stabilirea valorii acestor costuri la un nivel care să garanteze echilibrul contractual dintre părți și echivalența prestațiilor reciproce, întrucât rolul fundamental în această formulă revine indicatorilor procentuali.

Problema plasării în sarcina consumatorului a unor costuri ale creditării, altele decât dobânzile, precum comisioane, taxe pentru servicii sau prime de asigurare face obiectul multor cauze referitoare la cereri de plată, cu care este sesizată instanța de trimitere. În practică, îndeplinirea obligației impuse de instanță de a demonstra costurile efective legate de contractul de credit, de a specifica contraprestația aferentă acestor taxe și de a justifica cuantumul acestora se rezumă, de obicei, la citirea formulei matematice de calcul al costurilor maxime ale creditării, altele decât dobânzile, și a expunerii de motive a proiectului legii de modificare. Astfel, apare întrebarea justificată dacă costurile stabilite prin aplicarea acestei formule corespund valorii reale a costurilor legate de contractul de credit care pot fi puse în sarcina consumatorului. Costurile legate de încheierea și executarea unui asemenea contract nu sunt, de regulă, semnificative. De obicei, acestea constau în evaluarea simbolică a bonității potențialului client și în generarea contractului, în întocmirea biletului la ordin în alb și a convenției de completare a biletului la ordin. Instanța națională folosește expresia „evaluare simbolică”, deoarece, în marea majoritate a cazurilor, creditele și împrumuturile sunt acordate unor persoane foarte îndatorate, față de care se desfășoară numeroase proceduri de executare silită sau chiar este declarat falimentul personal. Astfel, efectuarea câtorva operațiuni simple, cu un grad redus de complexitate, nu poate genera costuri la un nivel care să ajungă la 100 % din valoarea totală a creditului. O dovadă a acestei inexistențe a unei relații între costurile efective ale creditului și costurile maxime ale creditării, altele decât dobânzile, este contractul încheiat în prezenta cauză, comisionul în avans, care corespunde costurilor legate de încheierea contractului, fiind stabilit la 129 de zloți. Restul creanței în valoare de 3939,00 zloți, identificat în mod clar drept comision, reprezentând costuri ale creditării, altele decât dobânzile, constituie, de fapt, remunerația reclamantei, fapt pe care împrumutătorul nu îl ascunde nicidecum, de unde rezultă această creanță. Trebuie arătat că însuși cuantumul acestei remunerații depășește de patru ori valoarea dobânzilor legale maxime pentru întreaga perioadă de creditare și reprezintă 78,78 % din suma împrumutată. O asemenea sarcină financiară excesivă impusă consumatorului îndeplinește criteriile unui dezechilibru contractual semnificativ și pune sub semnul întrebării compatibilitatea soluțiilor aplicate în legislația poloneză cu Directiva 2008/48/CE.

Practica aplicării noțiunii costurilor creditării, altele decât dobânzile, justifică concluzia potrivit căreia introducerea acestei soluții nu a avut drept efect creșterea nivelului de protecție a consumatorului, deoarece, ca urmare a introducerii acesteia, este posibilă creșterea sarcinii financiare suportate de consumator. Din contractele prezentate în cauzele aflate pe rolul instanțelor rezultă în mod clar că formula prevăzută la articolul 36a din u.k.k. este aplicată pe scară largă și reprezintă singurul criteriu de stabilire a valorii costurilor creditării, altele decât dobânzile. Or, acest criteriu nu este reprezentat nici de costurile efective ale creditului, nici de corelarea rațională dintre suma împrumutată și cuantumul

costurilor. În practică, costurile creditării sunt stabilite în mod forfetar prin aplicarea acestei formule, ceea ce are drept efect o sarcină financiară excesivă impusă consumatorului și conferirea unui avantaj nejustificat împrumutătorului. Trebuie subliniat că sancțiunea prevăzută de legiuitor pentru depășirea acestei limite este una iluzorie.

Efectul acestei soluții constă, de asemenea, în reducerea drastică a posibilității de evaluare a clauzelor contractuale care prevăd acest tip de obligații și stabilesc valoarea acestora în conformitate cu formula menționată, sub aspectul caracterului abuziv sau al nulității ca urmare a neconformității cu normele legale, a eludării legii sau a neconformității cu normele de conviețuire socială. Această reducere rezultă dintr-un puternic curent jurisprudențial care a apărut în jurisprudența instanțelor naționale după intrarea în vigoare a noțiunii de costuri maxime ale creditării, altele decât dobânzile, și care neagă admisibilitatea aprecierii clauzelor contractuale referitoare la costurile creditării, altele decât dobânzile, sub aspectul caracterului abuziv sau al nulității în situația în care valoarea acestor costuri nu depășește limita legală. Această poziție are ca premisă corectă faptul că clauzele contractului care respectă legea și limitările prevăzute de aceasta nu pot fi considerate nule sau abuzive. Nu au existat îndoieli cu privire la admisibilitatea aprecierii clauzelor contractuale care stabilesc valoarea comisiunilor sau a altor taxe impuse consumatorului sub aspectul nulității sau caracterului abuziv al acestora. Valoarea excesivă a acestui tip de taxe a fost corectată în mod eficient prin aplicarea articolului 58 din k.c. [Codul civil] (nulitatea absolută a contractului) și a articolului 385¹ din k.c. (clauze abuzive), nule sau abuzive fiind considerate și acele taxe a căror valoare era de 40 % din valoarea împrumutului sau a creditului. Limitarea posibilității de apreciere a conformității cu legea sau a caracterului abuziv al clauzelor contractuale referitoare la costurile maxime ale creditării, altele decât dobânzile, încurajează, de asemenea, neglijarea obligației de evaluare a bonității potențialilor clienți.

În opinia instanței naționale, soluționarea prezentei trimeri preliminare este necesară pentru pronunțarea unei soluții corecte în prezenta cauză. Conținutul răspunsului la această întrebare va avea o importanță directă pentru stabilirea întinderii sarcinii financiare admisibile impuse consumatorului și pentru clarificarea sensului noțiunii „costurilor în legătură cu credit”. Răspunsul Curții este necesar având în vedere și faptul că, până în prezent, Curtea nu a adoptat o poziție cu privire la problemele ridicate în întrebarea preliminară. În cele din urmă, având în vedere divergențele semnificative din jurisprudența instanțelor poloneze în ceea ce privește chestiunea analizată, această situație are un impact negativ asupra îndeplinirii scopurilor directivei și subminează în mod grav eficiența normelor dreptului Uniunii.